

Maarssen, 2 november 2018

Betreft: Internetconsultatie Besluit Kansspelen op Afstand

Geachte,

Graag geven wij u onze reactie op het besluit Kansspelen op Afstand. Al jaren pleiten wij voor een veilig en verantwoord van online Kansspelen. Een gereguleerde kansspelmarkt is noodzakelijk voor het voorkomen en terugdringen van kansspelproblematiek.

Het is het grootste belang om spelers naar het legale aanbod toe te leiden. Wij begrijpen dat reclame hiervoor nodig is en zien de mogelijkheden maar ook de opgelegde beperkingen ter bescherming van kwetsbare groepen.

Wij ondersteunen de noodzaak van een hoge kanalisatie en pleiten daarom ook voor een attractief kansspelaanbod.

Wij zien een uitgebreid pakket van maatregelen waarin consumentenbescherming en preventie van kansspelverslaving een zeer grote rol inneemt. Hier zijn wij blij mee al willen wij ook enkele kritische vragen/kanttekeningen plaatsen bij een aantal punten.

Voorts gaan wij in op een aantal artikelen in het besluit en delen onze zorgen/vragen.

Uiteraard geef ik graag een mondelinge toelichting op onze punten.

Hartelijke groet,

Yvon Jansma

Directeur Centrum voor Verantwoord Spelen.

Enkele algemene opmerkingen

“Daar zij waar de speler is”

Al jaren lang het motto van het Centrum voor Verantwoord Spelen. De speler centraal zetten, niet alleen over maar ook met spelers praten. Samen met alle betrokken stakeholders aan tafel met een gezamenlijk doel: een goed gereguleerd kansspelaanbod, ontwikkelen van excellent verslavingspreventiebeleid en soepele doorgeleiding (warme overdracht) naar (verslavings)zorg. Hier dienen zowel de recreatieve- als de problematische speler een plek aan tafel te hebben. De Kansspelautoriteit heeft hier een coördinerende taak in. Initiatieven vanuit aanbieders, zorg, ervaringsdeskundigen dienen aangemoedigd, gefaciliteerd en ondersteunt te worden.

Ook is het belangrijk om op te merken dat een speler zelden bij 1 aanbieder speelt. Er dient aandacht te zijn voor de individuele speler met zijn eigen spelgedrag. Zowel landbased als online dient dit op elkaar aan te sluiten maar hebben ook een eigen spelaanbod met een zeer verschillende risicoprofielen.

“Meer focus en inzet op de recreatieve spelers”

De kunst en uitdaging is om de recreatieve speler niet te laten opschuiven naar risico- en/of probleemspeeler. Preventie moet passen en gericht zijn op de (individuele) speler, waar bij de toonzetting dan zeer nauw kan luisteren. Hier is de stem van de recreatieve speler van belang maar ook de inzet van de aanbieder. De voorgenomen preventiemaatregelen zouden voor de recreatieve speler kunnen ook te ver doorgevoerd gaan worden waardoor het risico zou kunnen bestaan dat het legale aanbod onvoldoende attractief is geworden en het als betutteld ervaren kan worden.

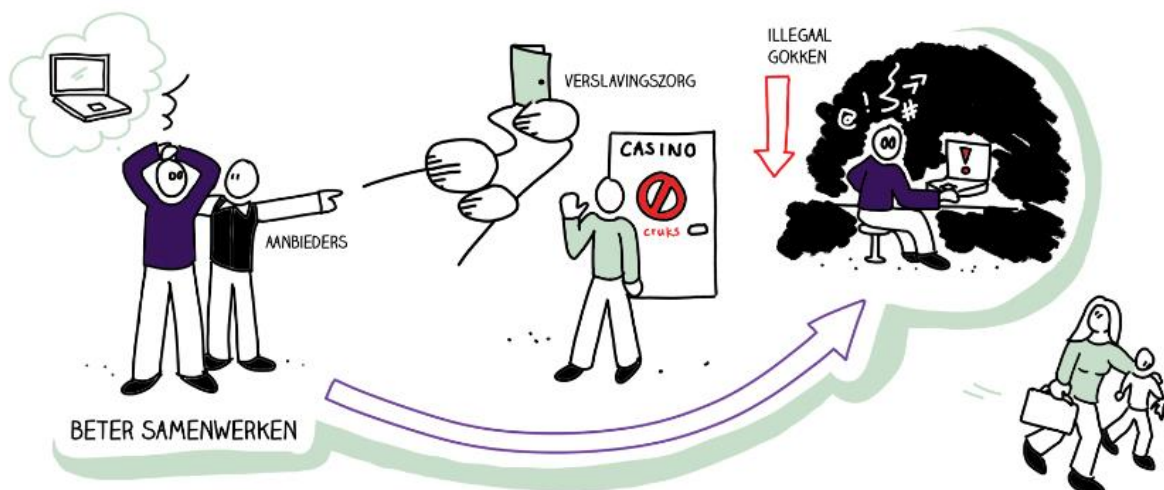
“Verbeteren samenwerking tussen aanbieder en zorg”

Met de invoering van Cruks is het nog belangrijker dat een speler snel bij (verslavings)zorg aankomt en vlot een behandeling kan krijgen. Helaas is de weg naar een verslavingszorg niet gemakkelijk en komen er te weinig spelers aan. Ook is er vaak sprake van lange wachtlijsten. Als een speler dan niet meer legaal kan spelen, vrezen wij dat hij bij het illegaal aanbod gaat spelen als de drang om te gokken groot is.

Als spelers bij zorg aankomen, is dit vaak in een heel laat stadium. Door de samenwerking te verbeteren en de weg (in een vroeg stadium) eenvoudiger te maken, kan er veel leed worden voorkomen voor de speler en zijn naasten. De samenwerking tussen verslavingszorg en aanbieders van kansspelen is al jaren een punt van zorg. Hiervan zijn spelers en hun naasten de dupe.

De aanbieder moet ook in staat worden gesteld om zijn zorgplicht te voldoen. Wij zien hierin ook een publieke taak en verantwoordelijkheid voor de instellingen voor verslavingszorg. Meer geld naar reguliere verslavingszorg lost het probleem van toegankelijkheid en samenwerking niet op. Wel moet uiteraard goed gekeken worden naar uitvoerbaarheid en haalbaarheid.

Het preventieloket Kansspelen zou nadrukkelijk niet alleen door instellingen voor verslavingszorg moeten worden ingevuld maar geheel onafhankelijk moeten zijn van verslavingszorg., juist om drempels te verlagen. Om het preventieloket Kansspelen tot een succes te maken is nauwe samenwerking met de vergunninghouder een aanbeveling.

“Maakt haast met voorlichting en informatie”

Wij pleiten voor goede en tijdige voorlichting over deelname aan (online) kansspelen aan verschillende doelgroepen. Uit recent onderzoek blijkt dat veel spelers nog steeds niet weten dat deelname aan online kansspelen illegaal is. Ook toekomstige spelers, zoals ook jongeren (en hun ouders), dienen geïnformeerd te gaan worden.

Er is veel werk aan de winkel om docenten, opvoeders en zorgverleners te vertellen over de leuke kanten en minder leuke kanten van gokken. De tijd dringt. Onze vrees is als we te laat starten hiermee en effect vele malen kleiner kan zijn dan gewenst en noodzakelijk.

Ook op dit vlak zien wij bij uitstek de mogelijkheden van samenwerking met de aanbieder maar ook met de inzet van gedrags- communicatie deskundigen en bijvoorbeeld jongeren zelf.

Wellicht een suggestie om naar het voorbeeld van de scriptieprijs van de Kansspelautoriteit een wedstrijd uit te schrijven voor ideeën voor voorlichting en/of preventie?

Hierbij zien wij ook nadrukkelijk een taak voor de Kansspelautoriteit.

Zorgen/vragen per artikel besluit.

Artikel 7

1. De houder van een vergunning tot het organiseren een speelcasino als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet, tot het aanwezig hebben van een of meer kansspelautomaten in een inrichting als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, of tot het organiseren van kansspelen op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet, **draagt er voor zorg dat in zijn organisatie in samenwerking met deskundigen op het gebied van verslavingszorg en ervaringsdeskundigen op het gebied van kansspelen een verslavingspreventiebeleid wordt ontwikkeld, toegepast en onderhouden, dat ten minste voldoet aan de bij of krachtens dit hoofdstuk gestelde bepalingen en dat aansluit op het Nederlandse stelsel van verslavingszorg.**

Op welke wijze is duidelijk welke deskundigen bevoegd/bekwaam zijn om samen te werken met de aanbieder?

In het verslavingspreventiebeleid wordt in ieder geval bijzondere aandacht geschonken aan: a. de beschikbare maatregelen en voorzieningen ter preventie van kansspelverslaving en de gevallen waarin en de wijze waarop die instrumenten worden ingezet; b. de kwaliteitsborging van dat beleid; c. verslavingspreventie bij jongvolwassenen in de leeftijdscategorie tussen 18 en 24 jaar. 2. De houder van een vergunning tot het organiseren een speelcasino als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet, tot het aanwezig hebben van een of meer kansspelautomaten in een inrichting als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, of tot het organiseren van kansspelen op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet, beschikt te allen tijde over een actuele, deugdelijke en wetenschappelijk verantwoorde analyse van de verslavingsrisico's van de door hem georganiseerde kansspelen. Hij stemt het verslavingspreventiebeleid, bedoeld in het eerste lid, af op de geconstateerde risico's. **3. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de risicoanalyses, bedoeld in het tweede lid, op onafhankelijke wijze worden uitgevoerd door een of meer functionarissen die beschikken over de nodige deskundigheid, kennis en bevoegdheden om die analyses goed en volledig uit te voeren. Hij treft waarborgen voor de functionele scheiding van zijn bestuur en de uitvoering van de risicoanalyses.**

Volgens ons is uniformiteit in risico analyses belangrijk. Wij zien hierin ook een taak voor de Kansspelautoriteit.

Artikel 8

1. De houder van een vergunning tot het organiseren van een speelcasino als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet, tot het aanwezig hebben van een of meer kansspelautomaten in een inrichting als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, of tot het organiseren van kansspelen op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet, **verstrekt de consument op passende, duidelijke en begrijpelijke wijze informatie over ten minste de volgende onderwerpen:** a. de categorieën personen aan wie geen kansspelen mogen worden aangeboden; b. de specifieke kenmerken van de door hem georganiseerde kansspelen; c. de aan deelname aan de door hem georganiseerde kansspelen verbonden risico's van kansspelverslaving; d. verantwoord speelgedrag; e. het door hem gevoerde verslavingspreventiebeleid; f. het door hem gevoerde beleid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de privacy van spelers; g. in Nederland beschikbare verslavingszorg; h. de mogelijkheden voor de speler om zich uit te sluiten van deelname aan de door die vergunninghouder georganiseerde kansspelen; i.

de mogelijkheden voor de speler om zich door inschrijving in het register uit te sluiten van deelname aan kansspelen, georganiseerd in inrichtingen als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, in speelcasino's als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet en op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet; j. het doen van de kennisgeving, bedoeld in artikel 27ja, vierde lid, artikel 30v, vierde lid, en artikel 31m, vierde lid, van de wet. 2. De vergunninghouder biedt tevens op duidelijke en begrijpelijke wijze toegang tot: a. de websites van een of meer online werkzame instellingen voor verslavingszorg en een of meer fysiek in Nederland werkzame instellingen voor verslavingszorg; b. een voorziening waarmee de speler op eenvoudige wijze inzicht in zijn speelgedrag kan verkrijgen; c. een voorziening waarmee de speler zich kan uitsluiten van deelname aan de door die vergunninghouder georganiseerde kansspelen; d. een voorziening waarmee de speler zich door inschrijving in het register kan uitsluiten van deelname aan kansspelen, georganiseerd in inrichtingen als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, in speelcasino's als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet, en op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet; e. de website van de Kansspelautoriteit.

Een consument moet veel informatie tot zich nemen. Onze zorg is dat het te veel informatie ineens is en mogelijk ook niet altijd voor iedere consument te begrijpen als het taalgebruik ingewikkeld zou zijn of de consument de Nederlandse taal niet voldoende machtig is. Het is onze aanbeveling dat niet alleen wordt doorverwezen naar instellingen voor verslavingszorg gezien de hoge drempel of niet passend bij het type consument. Bij inschrijving in CRUKS dient maximale inspanning te zijn vanuit aanbieder en zorg om de consument in zorg te krijgen.

Artikel 9

1. De houder van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand verstrekt de toegang tot de informatie, bedoeld in artikel 8, eerste lid, op de landingspagina en het beginscherm van de spelersinterface, bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit kansspelen op afstand. Hij verstrekt op het beginscherm van de spelersinterface tevens de datum en het tijdstip van de spelers voorlaatste aanmelding als bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit kansspelen op afstand. 2. De houder van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand biedt de toegang, bedoeld in artikel 8, tweede lid, op iedere pagina of ieder scherm van de spelersinterface. Daarbij biedt hij tevens toegang tot een voorziening waarmee de speler zijn spelersprofiel, bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit kansspelen op afstand, kan wijzigen. 3. Onverminderd artikel 8 maakt de houder van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand op de spelersinterface voor de speler voortdurend inzichtelijk: a. hoe laat het in Nederland is; b. de sedert diens laatste aanmelding verstreken tijd, en c. **het saldo op diens speelrekening.**

Om de speler inzicht te geven in uitgaven en inkomsten adviseren wij om inzicht te geven in verlies en winst om op deze wijze een goed bankroll management te stimuleren.

Artikel 16

1. Indien de analyse, bedoeld in artikel 14, duidt op onmatige deelname aan kansspelen of risico's op kansspelverslaving, treft de houder van een vergunning tot het organiseren van een speelcasino als bedoeld in artikel 27g, tweede lid, van de wet, tot het aanwezig hebben van een of meer kansspelautomaten in een inrichting als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder b, van de wet, of tot het organiseren van kansspelen op afstand als bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de wet passende

interventiemaatregelen om onmatige deelname en kansspelverslaving zoveel mogelijk te voorkomen. De houder van een vergunning tot het organiseren van kansspelen op afstand treft dergelijke maatregelen in ieder geval indien de speler een grens als bedoeld in artikel 4.13, tweede lid, onder a of b, van het Besluit kansspelen op afstand overschrijdt. 2. Bij een redelijk vermoeden van onmatige deelname aan kansspelen of kansspelverslaving voert de vergunninghouder een persoonlijk onderhoud met de speler, waarin: a. hij die speler wijst op diens speelgedrag, zo mogelijk de ontwikkeling daarvan, en op de gevaren van kansspelverslaving; b. hij die speler adviseert over de voorzieningen gericht op beperking van diens deelname aan kansspelen en over de beschikbare hulpverlening door instellingen voor verslavingszorg, en hem stimuleert hiervan gebruik te maken; **c. hij onderzoekt of die speler door onmatige deelname aan kansspelen of kansspelverslaving schade kan berokkenen aan zichzelf of aan zijn naasten.** 3. **Bij het onderzoek, bedoeld in tweede lid, onder c, betreft de vergunninghouder in ieder geval de gevolgen van de deelname aan kansspelen voor de financiële situatie van de speler, diens gezinssituatie, diens gezondheid en diens werksituatie.** 4. Bij regeling van Onze Minister worden nadere regels gesteld met betrekking tot de interventie door de vergunninghouder in het speelgedrag van de speler. Deze regels hebben in ieder geval betrekking op de passende maatregelen, bedoeld in het eerste lid, en de toepassing daarvan.

Wij vinden dit onderzoek door de vergunninghouder best ver gaan zonder uitgebreide opleiding in hulpverlening. Hier zou een tussenpersoon met veel kennis en ervaring op zijn plaats zijn. Deze tussenpersoon kan maar hoeft niet verslavingszorg te zijn, ervaringsdeskundige zou een rol kunnen spelen. Of mogelijk het preventieloket wat contact op zou kunnen nemen met de speler, na diens toestemming uiteraard.

Artikel 4.13

Op grond van artikel 31k Wok moet de vergunninghouder degene die als speler wil worden ingeschreven een spelersprofiel laten opstellen. **Uit onderzoek en uit de ervaringen van de verslavingszorg is gebleken dat het voor verslavingspreventie belangrijk is dat de speler al vóór de feitelijke deelname aan kansspelen nadenkt over de grenzen die hij zichzelf daarbij stelt. Vanuit preventieperspectief is het bovendien effectiever om de speler aan te spreken op overschrijdingen van door hemzelf gestelde grenzen, dan op overschrijdingen van generieke grenzen die voor iedere speler gelijk zijn. Bij het voorkomen van kansspelverslaving hebben zowel de speler als de vergunninghouder ieder hun eigen verantwoordelijkheid.**

Op grond van de artikelen 8 en 9 van het Besluit werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen moet de vergunninghouder onder meer informatie over de gevaren van kansspelverslaving en informatie over verantwoord speelgedrag verstrekken. Die informatie moet ook betrekking hebben op de invulling van het spelersprofiel. **Met het invullen van het spelersprofiel als voorwaarde voor zijn inschrijving wordt de aspirant-speler gedwongen vooraf te reflecteren op zijn toekomstige speelgedrag en daaraan van te voren grenzen te stellen.** Met het spelersprofiel wordt de betrokkene gewezen op zijn eigen verantwoordelijkheid als deelnemer aan risicodragende kansspelen. Om die eigen verantwoordelijkheid ook te kunnen dragen, moet de speler de grenzen die hij zichzelf bij de inschrijving heeft gesteld, uiteraard ook later kunnen bijstellen.

Op grond van het eerste lid moet de toekomstige speler voor zijn inschrijving bij de vergunninghouder aangeven hoe vaak hij zich per dag, week of maand wil aanmelden voor deelname aan de vergunde kansspelen. **Ook moet hij van te voren aangeven welke bedragen hij per dag, week of maand maximaal op zijn speelrekening wil storten en welk bedrag hij maximaal op zijn**

speelrekening als speelgoed wil aanhouden. Het gaat hier om een beperkt aantal objectieve criteria die voor de speler eenvoudig zijn te hanteren en voor de vergunninghouder in het spelsysteem goed zijn te operationaliseren. De speler kan zelf bepalen of hij zijn grenzen per dag, per week of per maand stelt. Hij kan er ook voor kiezen zowel grenzen per dag, als per week en per maand te stellen.

Hieruit blijkt dat een spelers voordat hij start al kennis moet hebben van de risico's van gokken die hij mogelijk gaat ervaren. Best lastig om een speler daar toe te motiveren zodanig dat hij een passend spelersprofiel kan opstellen. Is er een idee hoe hij daar hulp/advies bij kan krijgen?

Mooi dat de verantwoordelijkheid van de speler expliciet benoemd is.

Derde lid

De eigen verantwoordelijkheid van de goed geïnformeerde speler bij het voorkomen van onmatige deelname aan de vergunde kansspelen of kansspelverslaving brengt mee dat hij de grenzen van zijn speelgedrag altijd – naar boven of onder - moet kunnen aanpassen. Verlaging van een of meer van die grenzen moet door de vergunninghouder direct in het spelsysteem worden uitgevoerd, zodat de speler zijn speelgedrag en de risico's daarvan vanaf de eerstvolgende aanmelding kan beperken. De eigen verantwoordelijkheid van de speler betekent ook dat deze zijn eerder gestelde grenzen op verantwoorde wijze moet kunnen verhogen. Omdat een onbeperkte mogelijkheid tot verhoging van die grenzen het nuttig effect aan die begrenzing zou ontnemen, stelt het tweede lid eisen aan de effectivering daarvan om de speler de gelegenheid te geven tot zelfreflectie op zijn speelgedrag. **Verhogingen van de grenzen die de speler eerder heeft aangegeven, kunnen duiden op risicovol speelgedrag. Zij worden pas effectief na 24 uur. Opeenvolgende verhogingen worden pas effectief nadat sinds de vorige verhoging een week is verstreken. Hiermee krijgt de speler de gelegenheid de verhogingen te overdenken.**

Wij vragen ons af of deze regels omtrent verhogingen de recreatieve speler niet gaat beïnvloeden in de keuze waar hij wil spelen. Een week is erg lang.

Artikel 7

Eerste lid

Het proces van het ontwikkelen, uitvoeren en onderhouden van het verslavingspreventiebeleid moet plaatsvinden in samenwerking met deskundigen op het gebied van verslavingszorg en ervaringsdeskundigen op het gebied van kansspelen. Dit waarborgt niet alleen dat de vergunninghouder ook daadwerkelijk voortdurend inspanningen verricht om de verslavingsrisico's van de door hem aangeboden kansspelen zo veel mogelijk te beteugelen, maar ook dat bij de ontwikkeling en het onderhoud van dat beleid voortdurend nieuwe wetenschappelijke en technische ontwikkelingen op het gebied van verslavingspreventie worden betrokken. De wetenschap op het gebied van (kansspel)verslavingspreventie is in beweging en de technische mogelijkheden om preventieve maatregelen in de praktijk te implementeren ontwikkelen zich voortdurend. Een ervaringsdeskundige op het gebied van kansspelen (kansspelverslaving) is iemand die, als (gewezen) speler, persoonlijke ervaring heeft opgedaan met kansspelverslaving en/of de wijze waarop verslaving kan worden voorkomen, die deze ervaring heeft omgezet in ervaringskennis en Besluit kansspelen op afstand - consultatieversie 10-09-2018 108 die in staat is om deze kennis ook professioneel in te zetten en over te dragen op anderen. **De kennis van ervaringsdeskundigen is niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, maar op hun eigen ervaring. Hun praktijkkennis heeft**

voor een goed functionerend verslavingspreventiebeleid een belangrijke meerwaarde bovenop de wetenschappelijke kennis van de deskundigen op het gebied van verslavingszorg.

Ervaringsdeskundigen kennen uit eigen ervaring de risico's op kansspelverslaving en die aspecten van het kansspel en de omgeving waarin die worden aangeboden die die risico's kunnen verhogen. Vanuit hun ervaring kunnen zij beoordelen welke interventies effectief kunnen zijn, welke maatregelen kunnen bijdragen om risicovol speelgedrag of verslaving te voorkomen en in hoeverre een bepaalde preventieve maatregel ook daadwerkelijk het gewenste gedragseffect bij een speler teweeg zal kunnen brengen. Hun inbreng bij de totstandkoming van het verslavingspreventiebeleid van de vergunninghouder is daarom van belang voor de kwaliteit en de effectiviteit van dat beleid. De Kansspelautoriteit zal in de uitvoering van haar coördinerende rol bijdragen aan het organiseren van de samenwerking tussen vergunninghouders en de ervaringsdeskundigen. Het preventiebeleid moet voldoende aansluiten bij het Nederlandse stelsel van verslavingszorg, zodat ook buitenlandse aanbieders de Nederlandse speler passend kunnen informeren over, en eventueel doorgeleiden naar, de voor hen beschikbare verslavingszorg.

Wij vragen ons af hoe de kennis en ervaring van de ervaringsdeskundigen getoetst kan worden zodat het voor een aanbieder inzichtelijk is met wie hij in zee gaat. Ook maken wij ons zorgen over de kwetsbaarheid van probleemspelers die op deze wijze geconfronteerd worden met kansspelen en die risico's die dit met zich meebrengt. De aanbieder betaald de ervaringsdeskundige voor het advies nemen wij aan. Ook de inzet van ervaring moet passend bij het spelaanbod zijn. Iemand die niet online heeft gespeeld lijkt ons minder ervaringsdeskundig. Wij pleiten nogmaals voor de inzet van de recreatieve speler in het bijzonder.

Artikel 8

De desbetreffende vergunninghouders moeten onder meer adequate informatie verschaffen over verantwoord speelgedrag. Zo moet de vergunninghouder die kansspelen op afstand organiseert, in ieder geval algemene handreikingen bieden over de wijze waarop het spelersprofiel kan worden ingevuld. De vergunninghouder moet de speler ook informeren over de mogelijkheden van tijdelijke zelf-uitsluiting van deelname aan kansspelen. Het gaat hierbij zowel om informatie over tijdelijke zelf-uitsluiting van deelname aan de door de betrokken vergunninghouder georganiseerde kansspelen als om tijdelijke zelf-uitsluiting van deelname aan alle kansspelen die op afstand, in speelhallen en in speelcasino's worden georganiseerd door inschrijving in het centraal register uitsluiting kansspelen. De vergunninghouder moet de speler ook wijzen op de mogelijkheid dat hij bij problematisch speelgedrag op onvrijwillige basis kan worden uitgesloten van deelname aan die kansspelen.

Wij missen hierbij de tips voor verantwoord spelen, wederom ook een focus op de recreatieve speler gewenst. Verwijzing naar hulp altijd koppelen aan zelf uitsluiting.

Tweede lid

De vergunninghouder moet de speler op passende wijze toegang bieden tot bepaalde websites en voorzieningen. In ieder geval moet toegang worden geboden tot de websites van één of meer online

werkzame instellingen voor verslavingszorg en een of meer fysiek in Nederland werkzame instellingen voor verslavingszorg. Daarnaast moet de vergunninghouder de spelers toegang bieden tot een voorzieningen waarmee zij op eenvoudige wijze inzicht in hun speelgedrag kunnen verkrijgen. Een voorbeeld hiervan is een zelftest waarmee de speler eenvoudig en anoniem kan beoordelen of zijn speelgedrag als recreatief, risicovol of problematisch is aan te merken. Uit onderzoek is gebleken dat dit een effectief instrument is. Deze zelftest biedt de speler de mogelijkheid tot reflectie over zijn speelgedrag en kan hem er toe bewegen eigener beweging zijn speelgedrag te matigen of zelf op zoek te gaan naar passende hulp. **Ook deze zelftest moet door de vergunninghouder worden ontwikkeld in samenwerking met de verslavingszorg (artikel 7).**

Hiermee wordt geborgd dat de laatste stand van de wetenschap wordt verwerkt. Voorts moet de vergunninghouder de speler toegang bieden tot voorzieningen waarmee deze zich desgewenst tijdelijk kan uitsluiten van deelname aan de door de betrokken vergunninghouder georganiseerde kansspelen (onderdeel c) of van deelname aan alle kansspelen die op afstand, in speelautomatenhallen en speelcasino's worden georganiseerd (onderdeel d). In dat laatste geval kan de speler zich via de door de vergunninghouder ter beschikking gestelde voorziening inschrijven in het centraal register uitsluiting kansspelen.

De zelftest moet ontwikkeld worden in samenwerking met verslavingszorg. Wij hopen dat deze samenwerking snel tot stand komt en zien het ontwikkelen van deze zelftest als een publieke taak en verantwoordelijkheid van verslavingszorg.

Artikel 16

Het persoonlijk onderhoud houdt interactie tussen de vergunninghouder en de speler in, waarin nadere gegevens worden gewisseld. Een enkele waarschuwing – middels een opmerking in een landgebonden speelruimte of een pop-up op afstand - waarop niet gereageerd hoeft te worden, volstaat dus niet. De vergunninghouder moet in contact met de speler treden. Zoals gezegd, wordt niet voorgeschreven op welke wijze dit contact moet plaatsvinden. Dit kan bijvoorbeeld in een gesprek in een ruimte bij de fysieke speelruimte, per telefoon, chat of e-mail. **Indien de speler niet reageert, zal de vergunninghouder zijn pogingen moeten herhalen of een ander medium moeten gebruiken.** In het persoonlijk onderhoud moet de vergunninghouder de speler in ieder geval wijzen op het door hem gesignaleerde speelgedrag en de conclusies die hij daar – al dan niet voorlopig – aan verbindt. Aangezien uit de analyse op basis van risico-indicatoren niet met zekerheid kan worden afgeleid dat het speelgedrag een bepaalde speler zich ontwikkelt van recreatief naar problematisch en er ook een onschuldige verklaring kan zijn voor het gesignaleerde gedrag, moet de vergunninghouder de juistheid van zijn bevindingen verifiëren aan de hand van de respons van de speler en onderzoeken of sprake is van onmatige deelname en – zo dat het geval is – of de speler daarmee zichzelf of zijn naasten schade kan berokkenen. Dit betekent dat moet worden onderzocht in hoeverre sprake is van een zekere afhankelijkheid van kansspelen, welke invloed de deelname aan de kansspelen heeft op het gedrag en de omgeving van de speler en of de speler zich de geconstateerde deelname aan de kansspelen financieel wel kan veroorloven. **Dit onderzoek kan bijvoorbeeld plaatsvinden aan de hand van het South Oaks Gambling Screen (SOGS) of een vergelijkbare test.**

Ook de speler heeft een verantwoordelijkheid om te reageren op de vergunninghouder. Als een speler niet reageert, vragen wij ons af wat de consequentie is. De SOGS is ins inziens niet het juiste instrument hiervoor.

Artikel 17

Op grond van het vierde lid van de artikelen 27ja, 30v en 31n Wok moet de vergunninghouder die kansspelen op afstand, in speelautomatenhallen of in speelcasino's organiseert, bij een redelijk vermoeden dat een speler met zijn onmatige deelname aan kansspelen of door zijn kansspelverslaving zichzelf of zijn naasten schade kan berokkenen, de Kansspelautoriteit hiervan in kennis stellen en die speler voordragen voor onvrijwillige inschrijving in het centraal register uitsluiting kansspelen. Dit is uiteraard slechts het geval indien die speler zich niet op het advies van de vergunninghouder en al dan niet met diens hulp zelf in het register heeft ingeschreven. De raad van bestuur kan de speler met toepassing van artikel 33da Wok in dat register inschrijven en hem daarmee uitsluiten van deelname aan kansspelen op afstand, in speelcasino's en in speelautomatenhallen. Uit de artikelen 27j, eerste lid, 30u, eerste lid, en 31l, derde lid, Wok volgt dat de betrokken vergunninghouder geen kansspelen mag aanbieden aan spelers ten aanzien van wie hij zo'n kennisgeving heeft gedaan.

Tweede lid

De vergunninghouder die een speler aandraagt voor onvrijwillige inschrijving in het register, moet dit aan de betrokken speler bekendmaken. Daarbij moet hij ook bekendmaken welke gegevens hij daarbij aan de Kansspelautoriteit heeft verstrekt. Dit geeft de betrokken speler de gelegenheid om die gegevens te controleren op juistheid en volledigheid. Het geeft hem ook de gelegenheid tot nadere reflectie over zijn speelgedrag en tot vrijwillige inschrijving in het register. Het tweede lid schrijft niet voor op welke wijze waarop die bekendmaking moet geschieden, bijvoorbeeld per (al dan niet aangetekende) brief of e-mail. Van belang is dat de betrokken speler weet dat de kennisgeving is gedaan en welke gegevens daarbij aan de Kansspelautoriteit zijn verstrekt. Op grond van het derde lid kunnen hierover zo nodig regels worden gesteld.

Wij zien veel haken en ogen bij de onvrijwillige uitsluiting en zijn derhalve ook zeer benieuwd naar de wettelijke uitvoering van de screening van de speler. Onze grootste zorg is dat deze speler ook niet bij (verslavings) zorg aankomt en wel ernstige problematiek heeft.